

Határozatok Tára

HENRIK SAUGMANDSGAARD ØE
FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA
Az ismertetés napja: 2017. október 19.¹

C-395/16. sz. ügy

**DOCERAM GmbH
kontra
CeramTec GmbH**

(az Oberlandesgericht Düsseldorf [düsseldorfi tartományi felsőbbíróság, Németország] által benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem)

„Előzetes döntéshozatal – Szellemi és ipari tulajdon – Közösségi formatervezési minták – 6/2002/EK rendelet – A 8. cikk (1) bekezdése – A terméknek kizárólag a műszaki rendeltetése által meghatározott külső jellegzetességei – E fogalom körülhatárolása – Értékelési szempontok”

I. Bevezetés

1. Az Oberlandesgericht Düsseldorf (düsseldorfi tartományi felsőbbíróság, Németország) által előterjesztett előzetes döntéshozatal iránti kérelem a közösségi formatervezési mintáról szóló, 2001. december 12-i 6/2002/EK tanácsi rendelet 8. cikke (1) bekezdésének értelmezésével kapcsolatos.² Ez a rendelkezés, amely még nem képezte a Bíróság általi értelmezés tárgyát, kimondja, hogy a termék külső jellegzetessége, amely kizárólag a termék műszaki rendeltetésének következménye, ki van zárva az említett rendeletben biztosított oltalom hatálya alól.

2. Az előzetes döntéshozatalra utaló határozatot egy olyan peres eljárásban terjesztették elő, amely két olyan két társaság között folyik, amelyek közül az egyik társaság több lajstromozott közösségi formatervezésiminta-oltalom jogosultja, a másik pedig az ezen oltalmak által védett termékekhez hasonló termékek gyártója. Az előbbi abbagyásra kötelezés iránti igényt érvényesít az utóbbival szemben, az utóbbi a válaszában azon oltalmi jogok érvénytelenségével érvelt, amelyek megsértésére az alapeljárás felperese hivatkozott. Viszontkeresetének alátámasztása érdekében az említett 8. cikk (1) bekezdésében előírt kizárásra hivatkozott.

3. A kérdést előterjesztő bíróság a Bírósághoz intézett kérdéseivel egyrészt az e rendelkezés értelmében vett, „a külső jellegzetesség, amely kizárólag a termék műszaki rendeltetésének következménye” fogalmának értelmezését, másrészt pedig annak meghatározását kéri, hogy miként kell megítélni, hogy az érintett formatervezési minták rendelkeznek-e ilyen jellegzetességgel.

¹ Eredeti nyelv: francia.

² HL 2002. L 3., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 13. fejezet, 27. kötet, 142. o. Ezt a rendeletet később módosították, de e módosítások nem érintették a jelen ügyben releváns rendelkezéseket.

II. Jogi háttér

4. A 6/2002 rendelet (10) preambulumbekzdése értelmében „[a] műszaki haladás nem akadályozható olyan külső jellegzetességek formatervezésiminta-oltalomban való részesítésével, amelyek kizárólag a termék műszaki rendeltetésének következményei. Elfogadott, hogy ez a formatervezési minta esztétikai minőségének követelményét nem vonja maga után. Hasonlóképpen, a különböző gyártmányú termékek együtt történő működtetése nem akadályozható az oltalomnak a szerkezetileg összekapcsolható elemek formatervezési mintájára való kiterjesztésével. Ennélfogva azok a külső jellegzetességek, amelyek ezen okok miatt nem részesülhetnek oltalomban, nem vehetők figyelembe annak megítélésakor, hogy a minta egyéb külső jellegzetességei kielégítik-e az oltalmazhatóság feltételeit”.

5. E rendeletnek „Az oltalmazhatóság feltételei” című 4. cikkének szövege a következő:

„(1) A formatervezési minta akkor részesülhet közösségi formatervezésiminta-oltalomban, ha új és egyéni jellegű.

(2) Az összetett termék alkotóelemét képező termékre alkalmazott vagy ilyen termékben megtestesülő mintát akkor kell újnak és egyéni jellegűnek tekinteni, ha

- a) ha az alkotóelem az összetett termékbe történt beillesztését követően is látható marad annak rendeltetésszerű használata során; és
- b) az alkotóelem látható külső jellegzetességei önmagukban is megfelelnek az újdonság és az egyéni jelleg követelményeinek.

[...]”

6. A 6/2002 rendeletnek az „Újdonság” című 5. cikke (1) bekezdésében kimondja, hogy „[új] a formatervezési minta, ha azzal azonos formatervezési minta nem jutott nyilvánosságra”.

7. E rendeletnek az „Egyéni jelleg” című 6. cikke a következőképpen rendelkezik:

„(1) A formatervezési mintának egyéni jellege van, ha bármely nyilvánosságra jutott mintához képest a tájékozott használóra eltérő összbenyomást tesz [...].

(2) Az egyéni jelleg megítélésakor figyelembe kell venni, hogy a szerző milyen alkotói szabadságfokkal alakíthatta ki a mintát.”

8. Az említett rendeletnek „A műszaki rendeltetésük által meghatározott és az összekapcsolható formatervezési minták” című 8. cikke az (1) bekezdésben előírja, hogy „[n]em részesülhet közösségi formatervezésiminta-oltalomban a külső jellegzetesség, amely kizárólag a termék műszaki rendeltetésének következménye”.

III. Az alapeljárás, az előzetes döntéshozatala előterjesztett kérdések és a Bíróság előtti eljárás

9. A DOCERAM GmbH egy német jog szerinti társaság, amely műszakikerámia-alkatrészeket gyárt. Az autó-, textilgép- és gépipari, továbbá a berendezés-gyártási ágazat vevői részére szállít. Több lajstromozott közösségi formatervezésiminta-oltalom jogosultja, amelyek három különböző formájú, azon belül pedig hatféle, hegesztésnél használandó tájoló csapot védenek.

10. A CeramTec GmbH szintén egy német jog szerinti társaság, amely kerámiából készült tájoló csapokat olyan változatokban állít elő és forgalmaz, amelyek azonosak az azon formatervezésiminta-oltalomban részesülő változatokkal, amelynek a DOCERAM a jogosultja.

11. Ez utóbbi társaság a Landgericht Düsseldorf (düsseldorfi tartományi bíróság) előtt keresetet nyújtott be a CeramTec ellen, többek között az oltalmi joga megsértésének abbahagyására kötelezés iránt. Az alapeljárás alperese az utóbbi oltalom megsemmisítésére irányuló viszontkeresetet terjesztett elő, arra hivatkozva, hogy a szóban forgó termékek külső jellegzetességei esetében a 6/2002 rendelet 8. cikkének (1) bekezdése értelmében vett műszaki meghatározottságról van szó.

12. A Landgericht Düsseldorf (düsseldorfi tartományi bíróság) azzal az indokkal utasította el a DOCERAM által benyújtott keresetet, és semmisítette meg a vitatott formatervezésiminta-oltalmakat, hogy ezek a formatervezési minták az említett rendelet 8. cikkének (1) bekezdése alapján nem részesülhetnek az e rendelet által biztosított oltalomban, mivel a formatervezést egyedül funkcionális megfontolások vezérelték.

13. A DOCERAM fellebbezést nyújtott be ezen ítélet ellen az Oberlandesgericht Düsseldorfhoz (düsseldorfi tartományi felsőbbíróság). Ez utóbbi bíróság úgy vélte, hogy az alapügybeli jogvita megoldása érdekében jelentősége van annak a kérdésnek, hogy a 6/2002 rendelet 8. cikkének (1) bekezdésében előírt kizárás alkalmazása érdekében – ahogyan azt többek között Németországban a jogirodalom és az ítélkezési gyakorlat egy része véli – az olyan tervezési alternatívák hiányát kell-e megállapítani, amelyekkel ugyanaz a műszaki rendeltetés tölthető be, vagy pedig – ahogyan azt a megtámadott ítélet véli – objektív módon azt kell-e meghatározni, hogy a kívánt rendeltetés az egyetlen elem volt-e, amely a szóban forgó termék arculatát meghatározta.

14. Ennélfogva az Oberlandesgericht Düsseldorf (düsseldorfi tartományi felsőbbíróság) a Bírósághoz 2016. július 15-én érkezett 2016. július 7-i határozatával felfüggesztette az eljárást, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjesztette a Bíróság elé:

„1) A [6/2002] rendelet 8. cikkének (1) bekezdése értelmében vett – oltalmat kizáró – műszaki meghatározottságról van-e szó akkor is, ha a formatervezési hatás a terméktervezés vonatkozásában nem bír jelentőséggel, és helyette a (műszaki) rendeltetés a formatervezést meghatározó egyetlen tényező?

2) Ha a Bíróság igenlő választ ad az első kérdésre: [m]ely szempont alapján kell megítélni azt, hogy a termék egyes külső jellegzetességeinek megválasztása egyedül a termék rendeltetésének megfontolásából ered-e? Egy »objektív megfigyelő« irányadó-e, és ha igen, hogyan határozható meg ez?”

15. A DOCERAM, a CeramTec, a görög kormány és az Egyesült Királyság kormánya, valamint az Európai Bizottság nyújtott be írásbeli észrevételeket a Bírósághoz. A 2017. június 29-én tartott tárgyaláson mindegyikük terjesztett elő szóbeli észrevételeket.

IV. Elemzés

A. A 6/2002 rendelet 8. cikkének (1) bekezdése értelmében vett „külső jellegzetesség, amely kizárólag a termék műszaki rendeltetésének következménye” fogalomról (első kérdés)

1. Az első kérdés tartalmáról és a fennálló álláspontokról

16. A kérdést előterjesztő bíróság álláspontja szerint az alapügyben szóban forgó formatervezési minták a 6/2002 rendelet 5. és 6. cikkében foglalt előírásoknak megfelelően egyaránt újak és egyéni jellegűek.³ Azt kérdezi, hogy azok oltalmát mindazonáltal ki kell-e zárni e rendelet 8. cikkének (1) bekezdése értelmében, amely előírja, hogy „[n]em részesülhet közösségi formatervezésiminta-oltalomban a külső jellegzetesség, amely kizárólag a termék műszaki rendeltetésének következménye”, figyelemmel arra, hogy a jelen ügyben e bíróság által „alternatíváknak” minősített formatervezési megoldások fordulnak elő, hiszen azokkal ugyanaz a műszaki hatás érhető el, mint a szóban forgó formatervezési mintákkal.

17. Az előzetes döntéshozatalra utaló határozatban előadott tényezők és azon összefüggés alapján, amelybe ez a határozat illeszkedik, számomra úgy tűnik, hogy az *előzetes döntéshozatalra előterjesztett első kérdés* lényegében annak meghatározását kéri a Bíróságtól, hogy az ilyen *formatervezési alternatívák* fennállásának pusztán megállapítása alapján le lehet-e vonni azt a következtetést, hogy a vitatott formatervezési minták nem kizárólag az érintett termékek műszaki rendeltetésének következményei, és ennél fogva azok nem tartoznak az említett 8. cikk (1) bekezdésében előírt kizárás hatálya alá, *vagy* hogy ebből a szempontból az-e a releváns kritérium, hogy e termékekkel kapcsolatban *„esztétikai megfontolások”* vagy a *„formatervezési hatás”* alapján⁴ választott-e azok szerzője valamely konkrét formatervezési megoldást.⁵ Arra az esetre, ha a Bíróság ez utóbbi kritériumot fogadja el, a kérdést előterjesztő bíróság ezt követően a *második kérdéssel* arra szeretne választ kapni, hogy miként kell megítélni, hogy egy termék egyes külső jellegzetességeit kizárólag műszaki követelmények határozták-e meg, vagy sem.

18. A kérdést előterjesztő bíróság kiemeli, hogy a feltett kérdés az eddigiekben mind a jogirodalomban, mind a tagállami bíróságok és az Európai Unió Szellemi Tulajdoni Hivatala (EUIPO) [korábban Belső Piaci Harmonizációs Hivatal (védjegyek és formatervezési minták) (OHIM)] döntéshozatali gyakorlatában elfogadott különböző álláspontokra tekintettel komoly kétséget vet fel a 6/2002 rendelet 8. cikke (1) bekezdésének értelmezési módjával kapcsolatban. Ebben a tekintetben két jogi elmélet áll szemben egymással, amelyek a gyakorlatban homlokegyenest ellenkező eredményre vezethetnek.

19. Az *első elmélet* szerint az ebben a rendelkezésben foglalt eltérés csak akkor alkalmazandó, ha megállapítást nyer, hogy semmilyen formatervezési alternatíva nem teszi lehetővé ugyanazon műszaki rendeltetés betöltését, mint amelyet az érintett formatervezési minta tölt be, mivel az ilyen alternatívák léte arra mutat rá, hogy a szóban forgó forma nem egyedül az említett 8. cikk (1) bekezdése szerinti műszaki rendeltetés következménye. Ez az értelmezés az általában a *„formák sokféleségének”* nevezett kritériumon alapul, amely szerint ha egy terméknek vannak olyan más formái, amellyel ugyanaz a műszaki rendeltetés tölthető be, e termék formatervezése oltalomban részesülhet, mivel a formák ezen

3 E rendelet (19) preambulumbekzdése azt is kimondja, hogy „[a] közösségi formatervezésiminta-oltalom nem tartható fenn, ha a formatervezési minta nem új és más formatervezési mintákkal összevetve nincs egyéni jellege”.

4 Ez utóbbi kifejezés az említett előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésben szerepel, míg az előbbi az előzetes döntéshozatalra utaló határozat indoklásában található.

5 Másképpen megfogalmazva, a CeramTec szerint arról a kérdéstről van szó, hogy az említett 8. cikk (1) bekezdésének alkalmazása feltétlenül azt írja-e elő, hogy „az [alap]eljárás keretében teljeskörűen kell vizsgálni, hogy a formatervezés tekintetében nincs-e semmilyen lehetséges alternatíva, illetve pontosabban azt, hogy az összes lehetséges megjelenési alternatíva eltérő műszaki rendeltetést tölt-e be *vagy* legalábbis hogy az [ebben a rendelkezésben előírt] kizáró ok akkor is alkalmazandó-e, ha a megjelenés kizárólag annak következménye, hogy pontos műszaki megoldást kell elérni, és hogy az esztétikai megfontolások következtésképpen nem relevánsak” (kiemelés tőlem).

skalája azt bizonyítja, hogy ilyen esetben a termék alkotóját ez a rendeltetés nem kötötte, hanem ezen formák közül a formatervezési minta kialakítása során szabadon választhatott.⁶ Így értelmezve ez a rendelkezés azon viszonylag ritka esetekben alkalmazandó, amikor az érintett formatervezés az egyetlen, amely elérni kívánt műszaki hatás elérését biztosítja.

20. Az előzetes döntéshozatalra utaló határozatában az Oberlandesgericht Düsseldorf (düsseldorfi tartományi felsőbbíróság) kiemeli, hogy ezen első elmélet alkalmazása – amelyet tudomásom szerint a jogirodalom egy része többek között Németországban,⁷ valamint Belgiumban,⁸ illetve Franciaországban⁹ támogat – nemcsak a nemzeti ítélkezési gyakorlatban – Németországban és más tagállamokban¹⁰ egyaránt –, hanem az EUIPO gyakorlatában¹¹ is elterjedt. A Bírósághoz előterjesztett észrevételekből kitűnik, hogy a DOCERAM az egyetlen olyan fél, amely a jelen eljárásban ezt az álláspontot képviseli.

21. Egy ezzel *versengő elmélet* szerint a 6/2002 rendelet 8. cikkének (1) bekezdésében előírt kizárást akkor kell alkalmazni, amikor a szóban forgó formatervezés jellegzetességei kizárólag valamilyen műszaki megoldás kidolgozásának szükségességével magyarázhatók, anélkül, hogy esztétikai megfontolások a legkisebb mértékben is befolyást jelentettek volna, mivel tehát nem volt semmilyen olyan alkotó tevékenység, amelyet a formatervezési mintaoltalmi jog alapján védeni kell. Ez az elmélet, amely az úgynevezett „ok-okozati összefüggésre” vonatkozó kritériumhoz kapcsolódik, azon ok beazonosítását írja elő, amely miatt a termék tervezője a vitatott jellegzetességet megválasztotta.¹² Így értelmezve, az említett 8. cikk (1) bekezdése minden olyan esetben alkalmazandó, amikor egy meghatározott műszaki rendeltetés betöltésének szükségessége volt az egyetlen körülmény, amely a szóban forgó formatervezést meghatározta, anélkül, hogy annak arculata vagy esztétikai minősége befolyást gyakorolt volna, és az ugyanezen rendeltetés betöltésére alkalmas formatervezési alternatívák esetleges fennállása nem meghatározó.

6 Lásd többek között: a jelen indítvány 20. pontjához tett vonatkozó lábjegyzetekben megjelölt forrásokat.

7 Lásd többek között: Ruhl, O., *Gemeinschaftsgeschmacksmuster – Kommentar*, Carl Heymanns Verlag, Köln, 2. kiadás, 2010., 222. o., 22. pont. Úgy tűnik, hogy ezt a megközelítést a német kormány is támogatta egy, az említett 8. cikk (1) bekezdéséhez hasonló uniós jogi rendelkezés átültetése során (lásd: „Design law: individual character, visibility and functionality”, *International Review of Intellectual Property and Competition Law*, 2005., 3. szám, 308. o.).

8 Lásd: Kaesmacher, D. és Duez, L., „Le nouveau règlement (CE) n° 6/2002 sur les dessins ou modèles communautaires”, *J.T.D.E.*, 2002., 92. sz., 186. o., 15. pont; Massa, C.-H. és Strowel, A., „Community Design: Cinderella Revamped”, *E.I.P.R.*, 2003., 25 (2) kötet, 72. o., valamint De Visscher, F., „La protection des dessins et modèles”, *Guide juridique de l'entreprise*, Kluwer, Brüsszel, 2. kiadás, 2005., 370. pont, amelyben az szerepel, hogy a formák sokféleségére vonatkozó kritériumot alkalmazták a Benelux rendszerben korábban létező szabályhoz hasonló szabály tekintetében (lásd a legutóbb 2002. június 20-án módosított, a formatervezési mintákra vonatkozó egységes benelux törvény 2. cikke (1) bekezdésének a) pontját).

9 Lásd többek között: Passa, J., *Droit de la propriété industrielle –1. kötet: Marques et autres signes distinctifs, dessins et modèles*, L.G.D.J., Párizs, 2. kiadás, 2009., 708–712. o., valamint Binctin, N., *Droit de la propriété intellectuelle – Droit d'auteur, brevet, droits voisins, marque, dessins et modèles*, L.G.D.J., Párizs, 2. kiadás, 2012., 296. o.

10 Két német bírósági határozatra (a továbbiakban: OLG Düsseldorf, GRUR-RR 2012, 200 (205) – Tablet-PC; LG Düsseldorf, Beck RS 2015, 05506) és a Court of Appeal (England & Wales) (Civil Division) (fellebbviteli bíróság [Anglia és Wales, polgári tanács], Egyesült Királyság) Landor & Hawa International Ltd kontra Azure Designs Ltd ítéletére, [2006] EWCA Civ 1285, 30. és azt követő pontok, történik hivatkozás. Megjegyzem, hogy ezt az elméletet Spanyolországban is elfogadták (lásd többek között: Juzgado de lo Mercantil n° 2 de Alicante [alicantei 2. sz. kereskedelmi bíróság, Spanyolország] 2012. november 28-i Jose Antonioy Hostel Drap SL kontra Napkins SL ítélete, 2. jogalap).

11 A kérdést előterjesztő bíróság többek között az OHIM megsemmisítési osztályának 2007. április 3-i ICD 3150. sz. Lindner Recyclingtech kontra Franssons Verkstädter határozatára hivatkozik, 20. pont. Pontosítom, hogy ezt a határozatot a jelen indítvány 13. lábjegyzetében említett határozat hatályon kívül helyezte.

12 Lásd többek között: Stone, D., „Le droit européen des dessins et modèles a 10 ans”, *Magazine de l'OMPI*, 2013., 6. sz., 18. o., valamint Brancusi, L., „Article 8 CDR”, *Community Design Regulation (EC) No 6/2002 – A Commentary*, szerkesztő: G.N. Hasselblatt, C.H. Beck, München, 2015., 137 és azt követő pontok, 34–48. pont.

22. Bár a Bíróságot természetesen nem kötik ezek a korábbi állásfoglalások, kiemelem, hogy az EUIPO – miután az elmúlt időszakban a formák sokféleségének elmélete felé hajlott – a legutóbbi döntéshozó gyakorlatában¹³ az ok-okozati összefüggés elméletét választotta, és úgy vélte, hogy a 6/2002 rendelet 8. cikkének (1) bekezdése elutasítja a termék olyan külső jellegzetességének oltalomban való részesítését, amelyet kizárólag annak érdekében választottak meg, hogy e termék számára lehetővé tegyék a műszaki rendeltetésének betöltését, azon jellegzetességekkel ellentétben, amelyeket legalább is bizonyos mértékben a termék vizuális megjelenésének javítása érdekében választottak, amely jellegzetességek oltalomban részesülnek.¹⁴ Úgy tűnik, hogy az ítélkezési gyakorlat hasonló fejlődésen ment keresztül többek között Franciaországban¹⁵ és az Egyesült Királyságban.¹⁶ A jelen ügyben a CeramTec, a görög kormány, az Egyesült Királyság kormánya, valamint a Bizottság¹⁷ egyaránt ez utóbbi elmélet mellett foglalt állást. Én is ezt az álláspontot képviselem a következő okok miatt.

2. A javasolt értelmezés alapjairól

23. Mindenekelőtt megállapítható, hogy a DOCERAM állításával ellentétben a 6/2002 rendelet rendelkezéseinek *szövege* nem ad közvetlenül hasznos tájékoztatást az előzetes döntéshozatalra előterjesztett első kérdés megválaszolásához, mivel a „külső jellegzetesség, amely kizárólag a termék műszaki rendeltetésének következménye” fogalom, amely a 8. cikk (1) bekezdésben található, ugyanitt nincs meghatározva, és semmilyen értékelési szempont sincs előírva. Különösen, semmilyen említés nem történik az érintett termékkel szembeni formatervezési alternatívák hiányával kapcsolatos kritériumról, amelyet a formák sokféleségére vonatkozó elmélet hívei támogatnak.

24. A Bíróság állandó ítélkezési gyakorlatának megfelelően, az uniós jog egységes alkalmazásának követelményéből az következik, hogy amennyiben egy uniós jogi aktus nem tartalmaz kifejezett utalást a tagállamok jogára egy sajátos fogalom meghatározásáról – mint a jelen esetben –, ezt a fogalmat önállóan kell értelmezni, amelyet a Bíróság a szóban forgó szabályozás általános rendszerét, célkitűzéseit és keletkezését figyelembe véve vizsgál.¹⁸

25. A 6/2002 rendelet *általános rendszerét* illetően megjegyzem, hogy e rendelet (10) preambulumbekzdése érdekes megvilágításba helyezi, azonban korlátozott képet ad arról, hogy a 8. cikk (1) bekezdésének milyen jelentést kell tulajdonítani, amikor kimondja, hogy „[a] műszaki haladás nem akadályozható olyan külső jellegzetességek formatervezésiminta-oltalomban való részesítésével, amelyek kizárólag a termék műszaki rendeltetésének következményei. Elfogadott, hogy ez a formatervezési minta esztétikai minőségének követelményét nem vonja maga után”.

13 Azaz az OHIM harmadik fellebbezési tanácsának a Lindner Recyclingtech kontra Franssons Verkstädér, ún. „Chaff cutters”-ügyben hozott R 690/2007-3. sz. 2009. október 22-i határozata óta. Kiemelem, hogy ez a határozat fellebbezés és felülvizsgálat tárgyát képezte, amelyek során sem a Törvényszék, sem pedig a Bíróság nem foglalt állást az említett 8. cikk érdemi alkalmazásával kapcsolatban (lásd: 2010. május 10-i Franssons Verkstädér kontra OHIM – Lindner Recyclingtech [Szalmatörő] ítélet, T-98/10, nem tették közzé, EU:T:2010:180; 2010. szeptember 9-i Franssons Verkstädér kontra OHIM és Lindner Recyclingtech ítélet, C-290/10 P, nem tették közzé, EU:C:2010:511).

14 Lásd: az OHIM-nak az R 690/2007-3. sz. ügyben hozott, fent hivatkozott (13. lábjegyzet) határozata, 28. és azt követő pontok, különösen a 35. és a 36. pont. Az „alternatív formákra” vonatkozó kritérium elutasítását kifejezetten megerősítették az EUIPO-nak a lajstromozott közösségi formatervezési minták megsemmisítésére vonatkozó kérelmek vizsgálatával kapcsolatos irányelveiben, 2017. február 1-jei változat, 30. o., 5.3.3. pont, amelyek többek között az OHIM harmadik fellebbezési tanácsának az R 1517/2014-3 és R 2114/2014-3. sz., ún. „Tömlők” egyesített ügyekben hozott 2016. január 27-i határozatát idézik (lásd a 65. pontot). Ezt a fejlődést végigkövette: Barber Giner, T., „Estética y funcionalidad: alcance de la prohibición del diseño funcional en la legislación nacional y comunitaria”, *Diario La Ley*, 8422. sz., XXXV. évfolyam, 2014. november 17., 768–770. o., valamint Brancusi, L., „Design determined by the product’s technical function: arguments for an autonomous test”, *E.I.P.R.*, 2016., 38 (1). fejezet, 25. és azt követő pontok.

15 Lásd többek között: Greffe, F. és Greffe, P., *Traité des dessins et des modèles – France, Union européenne, Suisse, continent américain*, LexisNexis, Párizs, 9. kiadás, 2014., 155–186. o., valamint Raynard, J., Py, E. és Tréfigny, P., *Droit de la propriété industrielle*, LexisNexis, Párizs, 2016., 534–536. o.

16 Az Egyesült Királyság kormánya a High Court of Justice-nak (England & Wales), (legfelsőbb bíróság [Anglia és Wales], Egyesült Királyság), a Dyson Ltd kontra Vax ügyben hozott ítéletére ([2010] EWHC 1923 [Pat], 23–31. pont) hivatkozva rámutat, hogy a pozitív jog jelenlegi állapota az OHIM-nak az R 690/2007-3. sz. ügyben hozott, fent hivatkozott (13. lábjegyzet) határozatának felel meg.

17 A Bizottság úgy véli, hogy a formatervezési alternatívák fennállását mindazonáltal figyelembe kell venni a forma esztétikai értékének egyéb mutatói között, amelyeket az eljáró bíróságnak kell megítélnie. Lásd továbbá a jelen indítvány 64. pontját.

18 Lásd többek között: 2017. március 9-i Pula Parking ítélet (C-551/15, EU:C:2017:193, 42. pont); 2017. szeptember 7-i Schottelius ítélet (C-247/16, EU:C:2017:638, 31. pont).

26. Végül felidézem az említett preambulumbekzdés ezen mondata első részének a 8. cikk (1) bekezdésében foglalt célok vonatkozásában fennálló következményeit.¹⁹ Az e mondat második részét illetően²⁰ a kérdést előterjesztő bíróság rámutat, hogy az ok-okozati összefüggés elméletének ellenzői arra hivatkoznak, hogy ez az elmélet – amely a termék tisztán műszaki jellegzetességeinek a díszítőelemektől való szétválasztására irányul – ellentmondásba kerül azzal a megfogalmazással, amely szerint az oltalomban való részesítéshez nem szükséges, hogy egy formatervezési mintának esztétikai jellegzetességei legyenek.

27. Igaz, hogy egy ilyen előírás a 6/2002 rendelet 4–6. cikkében sem szerepel kifejezetten, amelyek meghatározzák azokat a feltételeket, amelyekről a közösségi formatervezésiminta-oltalom függ. Ugyanebből a szempontból e rendelet (10) preambulumbekzdése első mondatának vége kifejti, hogy a 8. cikk (1) bekezdésében előírt megtagadási ok alapján nem lehet levonni azt a következtetést, hogy csak az esztétikai jellegzetességgel rendelkező formák részesülhetnek a formatervezésiminta-oltalomban. Az „ez a formatervezési minta esztétikai minőségének követelményét nem vonja maga után” kifejezés véleményem szerint csak azt jelenti, hogy az oltalomban részesüléshez nem elengedhetetlen feltétel, hogy a szóban forgó termék megjelenésének esztétikai vetülete legyen.

28. A CeramTechez, valamint a görög kormányhoz és az Egyesült Királyság kormányához hasonlóan úgy vélem, hogy még ha a szóban forgó termék esztétikai értékei nem is jelentenek az ezen oltalomban való részesítés tekintetében meghatározó értékelési kritériumot, hiba lenne ebből azt a következtetést levonni, hogy a közösségi formatervezési minta-oltalommal nem a termékek vizuális megjelenését kívánják oltalomban részesíteni. Ugyanis, ahogyan arra az OHIM – jelenleg EUIPO – rámutatott,²¹ egyrészt a 6/2002 rendelet 3. cikkének a) pontjában foglalt „formatervezési minta” fogalmának meghatározásából – amely kifejezetten a termék „megjelenésére” hivatkozik –,²² másrészt pedig a láthatósággal kapcsolatos előírásokból – amelyek e rendelet 4. cikkének (2) bekezdésében²³ és (12) preambulumbekzdésében²⁴ egyaránt szerepelnek – egyértelműen következik, hogy a külső megjelenés vizsgálata – annak konkrét hozadékától²⁵ függetlenül – meghatározó a közösségi formatervezésiminta-oltalomból eredő jogok megszerzése szempontjából.²⁶ Hozzáteszem, hogy a hangsúly a rendelet 10. cikkének (1) bekezdésében is a vizuális megjelenésen van, amely bekezdés előírja, hogy az érintett terméknek az oltalom tárgyát képező korábbi alkotásoktól megkülönböztethetőnek kell lennie.²⁷

29. Ennélfogva véleményem szerint a 6/2002 rendelet (10) preambulumbekzdésének szövegével összeegyeztethető e rendelet 8. cikke (1) bekezdésének akként történő értelmezése, hogy az nemcsak azokra az esetekre vonatkozik, amikor a szóban forgó jellegzetességek valamely termék műszaki rendeltetése betöltésének egyetlen módját jelentik, hanem azokra is, amikor az ezen rendeltetés betöltésének szükségessége az egyetlen tényező, amely e jellegzetességek megválasztására magyarázatot ad. Másképpen megfogalmazva, úgy vélem, hogy meg kell állapítani, hogy a termék külső

19 Lásd a jelen indítvány 38. és azt követő pontjait.

20 Pontosítom, hogy az ezen (10) preambulumbekzdés francia változatában – amely a jelen indítvány eredeti nyelve – a szóban forgó mondat végén található említés a német változatban egy második mondatot képez, amelyre a kérdést előterjesztő bíróság hivatkozik.

21 Lásd: az OHIM R 690/2007-3. sz. ügyben hozott, fent hivatkozott (13. lábjegyzet) határozata, 34. pont.

22 A „formatervezési minta” a következőképpen van meghatározva: „a termék egészének vagy részének megjelenése, amelyet magának a terméknek, illetve a díszítésének külső jellegzetességei – különösen a rajzolat, a színek, az alak, a felület, illetve az anyagok jellegzetességei – eredményeznek”.

23 Lásd a jelen indítvány 5. pontjában foglalt hivatkozást.

24 A (12) preambulumbekzdés értelmében „[a]z oltalom nem terjedhet ki azokra az alkotóelemekre, amelyek a termék rendeltetészerű használata során nem láthatók, illetve az ilyen alkotóelem olyan külső jellegzetességeire, amelyek az alkotóelemnek a termékbe való beillesztését követően nem láthatók [...]”.

25 Az Egyesült Királyság kormánya is a „hozadék” kifejezést használta, és kifejtette, hogy az nem szerepel a 6/2002 rendeletben, mindezt annak érdekében, hogy a jelen ügyszámhoz hasonlóan arra a kérdésre utaljon, hogy a formatervezési minta a terméket a megjelenésénél fogva ténylegesen vonzóvá teszi-e.

26 Lásd ebben az értelemben: 2017. szeptember 21-i Easy Sanitary Solutions és EUIPO kontra Group Nivelles ítélet (C-361/15 P és C-405/15 P, EU:C:2017:720, 62. és azt követő pontok).

27 Ezen (1) bekezdés szerint „[a] közösségi formatervezésiminta-oltalom kiterjed mindazokra a formatervezési mintákra, amelyek a tájékozott használóra nem tesznek eltérő összbnyomást”.

jellegzetességei kizárólag az adott műszaki hatás elérésére irányuló cél következményei, valamint hogy ennél fogva azok az említett 8. cikk (1) bekezdésében előírt kizárás hatálya alá tartoznak, amennyiben nyilvánvaló, hogy más jellegű, különösen vizuális megfontolások semmilyen szerepet nem játszottak az érintett formatervezési minta megválasztásában. A központi kérdés az, hogy meddig tartanak a termék műszaki rendeltetéséhez kapcsolódó formai követelmények, és hol kezdődik a termék szerzőjének választási szabadsága.²⁸

30. Annak megállapítása, hogy e rendelkezésnek eltérést engedő jellege van, amelyből az következik, hogy azt a kérdést előterjesztő bíróság szerint szigorúan kell értelmezni, nem kérdőjelezi meg az elemzésemet. Ez a megállapítás ugyanis önmagában nem eredményezheti egy olyan kritérium, a jelen esetben a formák sokféleségére vonatkozó kritérium, elfogadását, amely kétségtelenül jobban korlátozza azokat az eseteket, amikor a kizárás alkalmazható,²⁹ és amelynek azonban nincs egyértelmű jogi alapja sem a 6/2002 rendelet szövegében, sem pedig annak eredete, illetve az uniós jogalkotó által meghatározott céljai tekintetében.

31. Az általam javasolt értelmezést véleményem szerint egy, a 6/2002 rendelet és különösen az annak 8. cikke (1) bekezdésének *keletkezéséről* szóló tanulmány is megerősíti.

32. A CeramTec az alapján állítja azt, hogy a formák sokféleségére vonatkozó kritériumot nem lehet alkalmazni, hogy ennek az uniós szabályozásba történő bevezetéséről szóló javaslatot nem fogadták el. A görög kormány e rendelet előkészítő munkálatai alapján is számos érvet hoz fel.

33. Ebben a tekintetben rámutatok arra, hogy a formatervezési minták oltalmáról szóló 1991. évi Zöld Könyvben a Bizottság azt, hogy a kizárólag a szóban forgó termék műszaki rendeltetésétől függő jellegzetességek nem részesülhetnek oltalomban – amely szabály a tagállamok nagy többségében már létezett³⁰ – olyan megjegyzésekkel magyarázta, amelyek tartalma számomra úgy tűnik, hogy a formák sokféleségének elmélete és az ok-okozati összefüggés elmélete között mozog, amelyek véleményem szerint az említett termék végső formája tekintetében a formatervezési alternatívák hiányához, illetve a végső forma kialakítása során a tervező kreatív hozzájárulásának hiányához kapcsolódnak.³¹

34. A Bizottságnak a 6/2002 rendelet elfogadásához vezető 1993. évi eredeti javaslatában a 9. cikk (1) bekezdésének (jelenleg e rendelet 8. cikkének (1) bekezdése) címe a következő volt: „Nem önként választott formatervezési minták [...]”, a szövege pedig a következő: „Nem részesülhet közösségi formatervezésminta-oltalomban a formatervezési minta, amennyiben a műszaki rendeltetés semmilyen szabadságot nem hagy a termék önként választott külső jellegzetességei tekintetében”³².

28 Konkrétan a műszaki rendeltetés például nagyobb tapadás, kényelem, komfort, hatékonyság vagy biztonság biztosítására irányulhat a díszítő, esztétikai vagy fantáziaformákkal ellentétben (lásd: Cohen, D., *Le droit des dessins et modèles – Droit communautaire, droit international, droit français et autres droits étrangers*, Economica, Párizs, 2. kiadás, 2004., 65. pont, valamint Greffe, F. és Greffe, P., 15. lábjegyzetben idézett mű, 159. pont).

29 Lásd a jelen indítvány 19. pontjának végét.

30 Egyes korábbi nemzeti rendszerekkel kapcsolatban lásd többek között: Mounicif-Moungache, M., *Les dessins et modèles en droit de l'Union européenne*, Thèse, Bruylant, Brüsszel, 2012., 121. és azt követő oldalak.

31 1991. júniusban közzétett munkadokumentum (III/F/5131/91-FR), 65. o., 5.4.6. pont: „Ha valamely műszaki hatás *csak egy adott formával* érhető el, a formatervezési minta nem részesülhet oltalomban. Ugyanakkor, *ha a szerző több forma közül választhat* a kívánt műszaki hatás elérése érdekében, a szóban forgó jellegzetességek oltalomban részesülhetnek. Ekképpen a kizárás [...] pontosan a szerzői jogról szóló szabályozásban előírt ötlet/kifejezés dichotómiájának felel meg. *Valójában* ez azt jelenti, hogy egy termék meghatározott hatás céljából való tervezése során történő *választás hiányában semmilyen személyes kreativitás nem merül fel*, következésképpen nincs mit oltalomban részesíteni” (kiemelés tőlem).

32 Lásd a közösségi formatervezési mintákról szóló, 1993. december 3-i európai parlamenti és tanácsi rendeletjavaslatot (COM(93) 342 végleges, 70. o.). Az „önként választott” kifejezést a Gazdasági és Szociális Bizottság kifogásolta (lásd az 1995. február 22-i véleményt, HL 1995. C 110., 14. o., 5.7. pont).

35. E rendeletjavaslat indokolása,³³ valamint a 9. cikkének (1) bekezdéséhez fűzött kommentár³⁴ mindenekelőtt kifejtik, hogy a termék esztétikai vetülete önmagában nem meghatározó, mivel a bizonyos esztétikum felé hajló formatervezési minták, valamint azok, amelyek bizonyos hasznosságnak felelnek meg, egyaránt ugyanolyan módon részesíthetők oltalomban. Különösen, ezek a szövegvonatok kiemelik, hogy a közösségi formatervezésiminta-oltalmat azon ritka esetekben kell megtagadni, amikor „a formát a rendeltetése határozza meg, esetlegesen létező variációk lehetősége nélkül”, mivel tehát a szerző „semmilyen szabadsággal” nem rendelkezik a termék tervezése során, és így „[tehát] nem hivatkozhat arra, hogy az eredmény az ő személyes kreativitásának gyümölcse”, valamint hogy e formatervezési minta „egyéni jellegzetességgel” rendelkezik.³⁵

36. Egyébként az 1999. évi módosított javaslatból³⁶ kitűnik, hogy a 6/2002 rendelet 8. cikke (1) bekezdésének akkori szövegét összhangba hozták a formatervezési minták oltalmáról szóló 98/71/EK irányelv 7. cikkének (1) bekezdésével,³⁷ amely irányelv célja a szóban forgó területen alkalmazandó tagállami szabályozások harmonizálása.³⁸ Ugyanakkor a 98/71 irányelv előkészítő munkálatai megerősítik, hogy a termék tervezése során a szerző választási szabadságának hiányát, valamint azt, hogy a megválasztott forma kizárólag a műszaki rendeltetés következménye, a kezdetektől fogva, az ezen irányelvre vonatkozó, 1993. évi eredeti javaslatban³⁹ és az 1996. évi módosított javaslatban⁴⁰ egyaránt meghatározó tényezőnek tekintették az oltalom megtagadása tekintetében.

37. Számomra úgy tűnik, hogy semmilyen, a formatervezési alternatívák fennállásának vagy a formák sokféleségének megfelelő kritériumot nem fogadtak el a fent hivatkozott szövegtervezetekben, hanem inkább az ok-okozati összefüggésre vonatkozó kritériumot részesítették előnyben. Ugyanis egyáltalán nem követelmény, hogy a szóban forgó jellegzetesség *az egyetlen mód* legyen, amelynek köszönhetően a kívánt műszaki rendeltetés betölthető. A 6/2002 rendelet 8. cikkének (1) bekezdésében előírtak szerinti kizárást lényegében a tervezőnek a termék megjelenésével kapcsolatos, kreatív jellegű

33 Az indokolás 8.2. pontja értelmében (COM(93) 342 végleges, 9. o.) „[a] formatervezési minták a termék külső jellegzetességei, amelyek érzékszervvel felfoghatóak. Semmilyen esztétikai kritériumot nem lehet figyelembe venni. Az esztétikai és a funkcionális formatervezési minták megkülönböztetés nélkül oltalomban részesítendőek. Ugyanakkor azok a jellegzetességek, amelyek a termék műszaki rendeltetésének következményei, és amelyek semmilyen szabadságot nem hagynak az önként választott elemek tervezése során, nem részesülnek oltalomban [...]”.

34 Az e rendelkezéshez fűzött kommentár szerint „[a] rendelet nem tesz különbséget az esztétikai és a funkcionális formatervezési minták között; azok ugyanolyan módon részesülnek oltalomban. Rendkívüli esetekben a formának változtatási lehetőség nélkül kell igazodnia a rendeltetéshez. Ebben az esetben a szerző nem hivatkozhat arra, hogy az eredmény az ő személyes kreativitásának gyümölcse. A formatervezési mintának tehát nincs semmilyen egyéni jellege, és nem részesülhet oltalomban. [...] A rendelkezés tehát csak akkor zárja ki az oltalmat, ha semmilyen szabadság nincsen önként választott elemek beemelésére” (COM(93) 342 végleges, 18. pont).

35 Hasonlóképpen, e javaslat (9) preambulumbekzdése azokra a „formatervezési minták[ra vonatkozik, amelyek] egy műszaki követelménynek való megfelelést szolgálják, és a szerzőjük számára semmilyen lehetőség nem hagynak arra, hogy azokat különböző, illetve önként választott jellegzetességgel ruházza fel” (63. o.), a 27. cikkének (1) bekezdéséhez fűzött kommentár pedig arra az esetre [hivatkozik], amikor a formatervezési minta megkülönböztető jellegzetességei azért nem részesülhetnek az oltalomban, mert azok teljes egészében egy olyan műszaki rendeltetés következményei, amely semmilyen szabadságot nem hagy a formatervezési minta önként választott módon történő megtervezésére” (27. o.).

36 Lásd: a közösségi formatervezési mintákról szóló, 1999. június 21-i tanácsi rendelet módosított javaslata (COM(1999) 310 végleges), a 9. cikkre vonatkozó megjegyzések.

37 1998. október 13-i európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 1998. L 289., 28. o.; magyar nyelvű különkiadás 13. fejezet, 21. kötet, 120. o.).

38 Szabályozások, amelyek hatásai az érintett tagállam területére korlátozódnak a 6/2002 rendelet által létrehozott rendszerrel ellentétben (lásd e rendelet (1)–(6) preambulumbekzdését).

39 Ezen 1993. december 3-i eredeti irányelvjavaslat (COM(93) 344 végleges) 7. cikke (1) bekezdésének szövege a következő volt: „A formatervezési minta lajstromozása alapján nem keletkezik oltalom, amennyiben valamely műszaki rendeltetés betöltése semmilyen szabadságot nem hagy a termék önként választott külső jellegzetességeit illetően”, és az indokolása szerint „a verseny erősödni fog azokban a szektorokban, ahol a formatervezési minták nem részesülnek oltalomban például azért, mert amiatt, hogy a terméknek egy műszaki rendeltetést kell betöltenie, nem marad szabadság a szerzője számára” (lásd a 14. és a 23. pontot).

40 Lásd az 1996. február 21-i módosított irányelvjavaslatban (COM(96) 66 végleges) a 7. cikk (1) bekezdéshez fűzött kommentárt, amely megjegyzi, hogy „[m]ég ha azt a kérdést, hogy egy formatervezési mintának van-e esztétikai dimenziója, nem is veszik figyelembe annak meghatározásakor, hogy ez a formatervezési minta megfelel-e az oltalomban való részüléshez a javaslatban előírt feltételeknek, egyesek szükségesnek ítélték egy azt előíró rendelkezés beiktatását, hogy az oltalom nem biztosítható azokban a rendkívül ritka esetekben, amikor a forma a rendeltetés következménye. [A] Bizottság úgy vélte, hogy egyértelműbb kijelentésre van szükség, figyelembe véve többek között a (2) bekezdésre vonatkozó módosítási javaslatot” (8. o.) Ezen 7. cikk (1) bekezdése ezentúl arra „a külső jellegzetességre vonatkozik”, amely kizárólag a termék műszaki rendeltetésének következménye”, amely megfogalmazást a 6/2002 rendelet 8. cikkének (1) bekezdése átvesz.

tevékenységének hiánya magyarázza, mivel csak az említett rendeltetéstől független szellemi erőfeszítés eredményeként létrejött hozzáadott érték igazolja a formatervezésiminta-oltalmat. Úgy tűnik, hogy az utóbbi időben az EUIPO is hajlott arra, hogy a döntéshozó gyakorlatában előtérbe helyezze azt a kérdést, hogy a szerző rendelkezett-e mozgásterrel a szóban forgó termék kialakítása során.⁴¹

38. Az említett rendelet és különösen a 8. cikkének (1) bekezdése által követett *célokat* illetően a felek nem vitatják, mindamellett pedig az véleményem szerint tagadhatatlan, hogy ez a rendelkezés főként annak megakadályozására irányul, hogy egy termék kizárólag műszaki eredetű jellegzetességei azoknak közösségi formatervezési mintaként történő oltalomban részesítésével „monopolizálhatók”⁴² legyenek,⁴³ valamint annak elkerülésére, hogy „a műszaki haladást akadályozzák”⁴⁴ amiatt, hogy ez az oltalom csökkenti a műszaki megoldások más gazdasági szereplők részére történő rendelkezésre állását.⁴⁵ Az egyrészről az innováció és a kreativitás védelme, másrészről pedig a tisztességes és a valamennyi közösségi vállalkozás számára előnyös verseny közötti egyensúly keresése volt valójában a jogalkotó egyik fő törekvése.⁴⁶

39. Ezenkívül a 6/2002 rendelet előkészítő munkálataiból kitűnik, hogy a 8. cikke (1) bekezdésének másik célja az, hogy határt szabjon a szabadalmakra és a formatervezési mintákra vonatkozó szabályozás között.⁴⁷ A műszaki haladás esetleges oltalomban részesítésének ugyanis az előbbi szabályozás hatálya alá kell tartoznia,⁴⁸ amennyiben a szabadalmazhatóság feltételei fennállnak. Ahogyan azt a CeramTec kiemeli, bizonyos esetekben nehezebbnek bizonyulhat egy szabadalom megszerzése, mivel ez a tulajdoni jogcím egy szigorú⁴⁹ és kevésbé vonzó követelményeknek megfelelő találmány létének bizonyítását írja elő, és mivel a biztosított oltalmi idő a formatervezésiminta-oltaloménál rövidebb lehet.⁵⁰ Meg kellett tehát előzni azt a kockázatot, hogy a szabadalmak terén alkalmazandó rendelkezések megkerülhetőek legyenek, mégpedig annak megtiltásával, hogy a műszaki jellegű megoldások formatervezési mintaként részesülhessenek oltalomban.

41 Lásd: Brancusi, L., „Article 8 CDR”, 12. lábjegyzetben idézett mű, 140. o., 47. pont, valamint a legutóbbi, „rugalmasabbnak” minősített, a Bizottság kérésére készített tanulmányról szóló, 2016. június 3-i jelentésben (*Legal review on industrial design protection in Europe*, 89., 91. és 92. o.) hivatkozott megközelítés.

42 Az eredeti javaslat indokolásának 8.2. pontja (COM(93) 342 végleges, 9. o.) értelmében „[...] azok a jellegzetességek, amelyek a termék műszaki rendeltetésének következményei, nem részesülnek oltalomban annak érdekében, hogy a műszaki rendeltetést valamely formatervezésiminta-oltalom ne monopolizálja”.

43 Megjegyzem, hogy hasonló célt tartalmazott a 6/2002 rendelet 110. cikkének (1) bekezdésében foglalt javítási záradék, amelynek eredeti megfogalmazása hivatkozást tartalmazott azokra az esetekre, amikor „a megjelenés az oltalom alatt álló formatervezési mintától függ”, amit azonban a jogalkotási munkálatok során töröltek. Ebben a tekintetben lásd az Acacia és D’Amato egyesített ügyekre vonatkozó indítványomat (C-397/16 és C-435/16, EU:C:2017:730, 38. és azt követő pontok).

44 Lásd a 6/2002 rendelet (10) preambulumbekzdése első mondatának elejét.

45 A Bizottság az észrevételeiben helyénvalóan kiemeli, hogy a kizárólag valamely műszaki megoldás megvalósítására szolgáló külső jellegzetességeknek a formatervezésiminta-oltalomból való kizárása az ilyen műszaki megoldást alkalmazó termékek értékesítői közötti szabad versenyt biztosítja.

46 Lásd az eredeti javaslat indokolásának 9. fejezetét (COM(93) 342 végleges, 10. o.), valamint a 6/2002 rendelet (7) preambulumbekzdését.

47 E szabályozások együttes fennállását a 6/2002 rendelet (31) preambulumbekzdése és 96. cikke megerősíti. Lásd továbbá a formatervezési minták oltalmáról szóló Zöld Könyvet, 31. lábjegyzetben idézett mű, 65. o., 5.4.6.1. pont.

48 Az eredeti javaslat indokolásának 8.2. pontja (COM(93) 342 végleges, 9. o.) értelmében: „[...] azok a jellegzetességek, amelyek a termék műszaki rendeltetésének következményei [...] a szabadalmi vagy a formatervezési mintákra vonatkozó szabályozás alapján adott esetben oltalomban részesülhetnek, amennyiben az ilyen oltalomban való részesülés feltételei fennállnak”.

49 A találmánynak különösen újnak, feltalálói tevékenységen alapulóknak és iparilag alkalmazhatónak kell lennie az 1973. október 5-én Münchenben aláírt, az európai szabadalmak megadásáról szóló egyezmény (a továbbiakban: müncheni egyezmény) 52–57. cikke alapján, amelynek szövege a következő internetcímen érhető el: <http://www.epo.org/law-practice/legal-texts/html/epc/2013/f/ma1.html>.

50 Azaz európai szabadalom esetében főszabály szerint 20 év (lásd a müncheni egyezmény 63. cikkét), a lajstromozott közösségi formatervezési minták esetében pedig 25 év (lásd a 6/2002 rendelet 12. cikkét), miként a jelen alapeljárársbeli esetben is.

40. Ugyanakkor egy olyan kritérium választása, mint amilyen a formák sokféleségére vonatkozó kritérium, amely nagymértékben korlátozza az említett 8. cikk (1) bekezdésében előírt kizárás alkalmazási körét,⁵¹ véleményem szerint megfoszthatja ezt a rendelkezést a teljes körű hatékony érvényesülésétől, és így akadályozhatja a fent említett célok megvalósítását azzal, hogy engedi olyan tisztán műszaki rendeltetésű formák esetében az oltalom megszerzését, amelyek esetében különböző változatok is léteznek.⁵²

41. Ugyanis a CeramTechez és az Egyesült Királyság kormányához hasonlóan úgy vélem, hogy egy termék külső jellegzetességeinek módosítása minimálisan, de elegendő mértékben majdnem mindig lehetséges⁵³ a kívánt műszaki rendeltetés sérelme nélkül. Előfordulhat tehát, hogy egy műszaki megoldásnak számos, adott esetben valamennyi elképzelhető formáját monopolizálják a formatervezési minták oltalmán keresztül, ami zavarná a 6/2002 rendelet által előnyben részesíteni kívánt műszaki haladást. A DOCERAM által támogatott kritérium elfogadása esetén egyetlen gazdasági szereplőnek lehetősége lenne egy termék különböző formáinak több közösségi formatervezési mintaként történő lajstromozására, valamint arra, hogy ezáltal kizárólagos, gyakorlatilag a szabadalmi oltalom által biztosított oltalomban részesüljön anélkül azonban, hogy az ahhoz kapcsolódó korlátozások hatálya alá tartozna, amelyek ezáltal megkerülhetők lennének.

42. Ebben a tekintetben a CeramTec arra hivatkozik, hogy az alapügybeli jogvita keretében a DOCERAM – azáltal, hogy egy tájoló csap három különböző alapmodelljének 17 változatára szerzett oltalmat – a többi gazdasági szereplő számára semmilyen lehetőséget nem hagyott e termékek alternatív formáinak használatára, mivel a dudorhegesztés terén nem léteznek műszakilag releváns más formák, amelyek az említett rendelet 6. cikke (1) bekezdésének megfelelően a termékkel kapcsolatban más összbnyomást tehetnek.

43. Végül kiemelem, hogy az itt javasolt értelmezés előnye, hogy az összhangban áll a Bíróságnak a *védjegyek terén kialakított ítélkezési gyakorlatával*.⁵⁴ Ellentétben azzal, amit a CeramTec állítani látszik, ezt az ítélkezési gyakorlatot véleményem szerint nem lehet a jelen ügyre alkalmazni a védjegyoltalomra és a formatervezésiminta-oltalomra vonatkozó uniós jogi rendszer közötti különbségekre tekintettel.⁵⁵ Ugyanakkor figyelemmel arra, hogy e rendszerek közül az elsőben a 6/2002 rendelet 8. cikkének

51 Lásd a jelen indítvány 19. pontjának végét.

52 Lásd továbbá: az OHIM R 690/2007-3. sz. ügyben hozott, fent hivatkozott (13. lábjegyzet) határozata, 28. és 30. pont, valamint Brancusi, L., „Article 8 CDR”, 12. lábjegyzetben idézett mű, 136. és 137. o., 33. pont.

53 A 6/2002 rendelet 5. cikke (2) bekezdésének megfelelően, amely szerint valamely formatervezési mintát egy már létező formatervezési mintával azonosnak kell tekinteni, és ezáltal nem részesülhet oltalomban, ha külső jellegzetességeik csupán lényegtelen részletekben különböznek.

54 Lásd a jelen indítvány 59. és 61. lábjegyzetét.

55 A védjegyek és a formatervezési minták által nyújtott oltalmak közötti különbségekkel kapcsolatban, azok jellegét, hatályát és időtartamát illetően egyaránt, lásd Ruiz-Jarabo Colomer főtanácsnoknak a Philips ügyre vonatkozó indítványát (C-299/99, EU:C:2001:52, 36–38. pont).

(1) bekezdésében foglaltakhoz hasonló rendelkezések szerepelnek,⁵⁶ még ha azok szövege nem is teljesen azonos,⁵⁷ valamint a rendelkezések e két kategóriája közötti rokonsági kapcsolatra tekintettel,⁵⁸ véleményem szerint a jelen ügyben szerencsés lenne ezen ítélkezési gyakorlat fényében állást foglalni és esetleg analógia útján kifejteni az indokolást.

44. Ebben a tekintetben emlékeztetek arra, hogy a védjegyek oltalma terén a Bíróság megállapította, hogy a fent említett uniós jogi rendelkezések, amelyek lényegében a 6/2002 rendelet 8. cikke (1) bekezdésének felelnek meg, annak elkerülését célozzák, hogy ez az oltalom a jogosult számára monopóliumot nyújtson olyan műszaki megoldásokra vagy az áru olyan használati jellemzőire, amelyeket a felhasználó a versenytársak áruiban is kereshet.⁵⁹ Ahogyan azt a korábbiakban kifejtettem,⁶⁰ számomra úgy tűnik, hogy ez az oka annak is, hogy a közösségi formatervezésiminta-oltalom az említett 8. cikk (1) bekezdésében előírt körülmények között kizárt.

45. Márpedig a Bíróságnak a védjegyek terén hozott különböző ítéleteiből kitűnik, hogy „a kizárólag az áru formájából álló megjelölés az [értelmezett rendelkezések] értelmében nem részesülhet védjegyoltalomban amennyiben bizonyított, hogy e forma lényeges működési jellemzői kizárólag a műszaki hatásnak tulajdoníthatók”. A Bíróság kifejtette, hogy „[az árunak] a célzott műszaki hatás eléréséhez szükséges [formájának]” védjegyként történő lajstromozással kapcsolatos „kizáró [...] ok alkalmazását nem zárhatja ki annak bizonyítása, hogy vannak más olyan formák is, amelyekkel ugyanez a műszaki hatás elérhető”, amint azt az említett rendelkezések is kimondják. A Bíróság a formák sokféleségére vonatkozó elméletnek ezt az implicit, azonban egyértelmű elutasítását többek között arra a megállapításra alapozta, hogy a lajstromozás megtagadásának nem feltétele, hogy a szóban forgó forma legyen az egyetlen, amely a kívánt műszaki eredmény elérését lehetővé teszi, valamint arra az észrevételre, hogy fennáll a veszélye annak, hogy jelentős számú alternatív forma válna a védjegyjogosult versenytársai számára használhatatlanná, ha ezt a kritériumot meghatározónak minősítenék.⁶¹

56 Lásd a védjegyekre vonatkozó tagállami jogszabályok közelítéséről szóló, 1988. december 21-i 89/104/EGK első tanácsi irányelv (HL 1989. L 40., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 17. fejezet, 1. kötet, 92. o.) 3. cikke (1) bekezdése e) pontjának második francia bekezdését (jelenleg a védjegyekre vonatkozó tagállami jogszabályok közelítéséről szóló, 2008. október 22-i 2008/95/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv [HL 2008. L 299., 25. o.] 3. cikke (1) bekezdése e) pontjának ii) alpontja), valamint a közösségi védjegyről szóló, 1993. december 20-i 40/94/EK tanácsi rendelet (HL 1994. L 11., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 3. fejezet, 16. kötet, 353. o.) 7. cikke (1) bekezdése e) pontjának ii) alpontját (jelenleg az európai uniós védjegyről szóló, 2009. február 26-i 207/2009/EK tanácsi rendelet [HL 2009. L 78., 1. o.] 7. cikke (1) bekezdése e) pontjának ii) alpontja).

57 A védjegyjognak a fent említett rendelkezései (lásd az 56. lábjegyzetet) nem „azokra a jellegzetességekre vonatkoznak”, amelyek kizárólag [a termék] műszaki rendeltetésének következményei”, hanem „[azoknak] valamely műszaki hatás eléréséhez szükséges formájára”. Ruiz-Jarabo Colomer főtanácsnok úgy vélte, hogy ez a különbség egyáltalán nem önkényes, és hogy ez utóbbi azt eredményezi, hogy a „funkcionalitás” szintjének magasabbnak kell lennie ahhoz, hogy lehetővé tegye a formatervezési minták területén a kizáró okok megállapítását, és az ebben a tekintetben figyelembe veendő elemnek egy pontosan meghatározott műszaki hatás eléréséhez nemcsak szükségesnek, hanem elengedhetetlennek is kell lennie, és így a rendeltetés meghatározza a formát. Véleménye szerint ez azt jelenti, hogy egy funkcionális modell mindazonáltal nem részesíthető oltalomban, ha bizonyított, hogy ugyanaz a műszaki hatás egy másik formával is elérhető (lásd ennek a főtanácsnoknak a Philips ügyre vonatkozó indítványát, C-299/99, EU:C:2001:52, 34. pont). Nem értek egyet ezzel a véleménnyel, mivel azt *obiter dictum* keretében adták (lásd: az OHIM-nak a 13. lábjegyzetben hivatkozott R 690/2007-3. sz. ügyben hozott határozata, 28. pont), és mivel a Bíróság a formatervezési mintákkal kapcsolatban a 2002. június 18-i Philips ítéletben (C-299/99, EU:C:2002:377) nem foglalt állást.

58 A közösségi védjegyről szóló 40/94 rendelet egy olyan „örökséget” jelentett, amelyet a 6/2002 rendelet szerzői a szövegezés során alapul vettek (lásd: Hiance, M., „Le projet de règlement communautaire sur les dessins et modèles: les enjeux”, *Revue internationale de la propriété industrielle et artistique*, 2000., 201. sz., 100. o.).

59 Lásd többek között a 2008/95 irányelv 3. cikke (1) bekezdésének e) pontjával kapcsolatban: 2015. szeptember 16-i Société des Produits Nestlé ítélet (C-215/14, EU:C:2015:604, 44., 45. és 55. pont), valamint a 40/94 rendelet 7. cikke (1) bekezdése e) pontjának ii) alpontjával kapcsolatban: 2016. november 10-i Simba Toys kontra EUIPO ítélet (C-30/15 P, EU:C:2016:849, 39. és 53. pont).

60 Lásd a jelen indítvány 38. és azt követő pontjait.

61 Lásd a 89/104 irányelv 3. cikke (1) bekezdése e) pontjának második francia bekezdésével kapcsolatban: 2002. június 18-i Philips ítélet (C-299/99, EU:C:2002:377, 81–84. pont); a 2008/95 irányelv 3. cikke (1) bekezdésének e) pontjával kapcsolatban: 2015. szeptember 16-i Société des Produits Nestlé ítélet (C-215/14, EU:C:2015:604, 56. pont), valamint a 40/94 rendelet 7. cikke (1) bekezdése e) pontjának ii) alpontjával kapcsolatban: 2010. szeptember 14-i Lego Juris kontra OHIM ítélet (C-48/09 P, EU:C:2010:516, 53–58. pont).

46. Úgy vélem, hogy ezek a megállapítások a jelen ügyben is relevánsak, mivel ugyancsak ily módon nem fogadható el, hogy a közösségi formatervezési mintákat eltérítsék az arra irányuló céljuktól, hogy egy termék tisztán műszaki jellegzetességeit részesítsék oltalomban.⁶²

47. Következésképpen az előzetes döntéshozatalra előterjesztett első kérdésre véleményem szerint igenlő választ kell adni, és mellőzni kell az úgynevezett „formák sokféleségére” vonatkozó kritérium elfogadását javasoló álláspontot. Pontosabban az a véleményem, hogy a 6/2002 rendelet 8. cikkének (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy annak meghatározása érdekében, hogy egy termék külső jellegzetességei kizárólag a műszaki rendeltetésének következményei-e, nem egyszerűen az ugyanezen rendeltetés betöltésére alkalmas alternatív formák hiányát kell alapul venni, hanem azt kell bizonyítani, hogy egy adott műszaki rendeltetés iránti kívánalom az egyetlen tényező, amely az érintett formatervezési minta megválasztását meghatározta, és ennél fogva annak tervezője semmilyen kreatív szerepet nem játszott ebben a tekintetben.

48. Az így javasolt értelmezéssel összhangban a kérdést előterjesztő bíróság más kérdéseket is megfogalmaz az említett 8. cikk (1) bekezdésében foglalt szabály konkrét alkalmazásával kapcsolatban, amely kérdések az előzetes döntéshozatalra előterjesztett második kérdés tárgyát képezik.

B. A 6/2002 rendelet 8. cikke (1) bekezdésének alkalmazása tekintetében releváns értékelési szempontokról (második kérdés)

49. Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett második kérdés másodlagos jelleggel került előterjesztésre, arra az esetre, ha a javaslatomnak megfelelően a Bíróság az első kérdésre azt a választ adja, hogy a 6/2002 rendelet 8. cikkének (1) bekezdésében előírt kizárás alkalmazása tekintetében a releváns módszer annak ellenőrzése, hogy a szóban forgó termék külső jellegzetességei kizárólag a kívánt műszaki rendeltetésnek tudhatóak-e be, és nem az ezen rendeltetés betöltésére szintén alkalmas formatervezési alternatívák fennállása hiányának megállapítása.

50. Ezzel a kérdéssel a kérdést előterjesztő bíróság először is azt kérdezi, hogy milyen szempontból kell vizsgálni azt, hogy egy termék egyes külső jellegzetességeinek meghatározását kizárólag a műszaki rendeltetéssel összefüggő okok vezérelték-e, másodsor pedig, abban az esetben, ha egy „objektív megfigyelő” irányadó, azt, hogy ez utóbbi fogalom hogyan határozható meg.

51. A kérdést előterjesztő bíróság kifejti, hogy az előtte megtámadott ítéletben a Landgericht Düsseldorf (düsseldorfi tartományi bíróság) megállapította, hogy ezt az értékelést objektíven kell elvégezni, és hogy az érintett formatervezési minta szerzőjének személyes akarata kevésbé számít, hacsak esetleg nem annak meghatározására utaló jelként, hogy egy objektív megfigyelő észszerű vizsgálat alapján arra a következtetésre jutna-e, hogy a formatervezés megválasztását kizárólag a műszaki rendeltetésből eredő követelmények határozták meg.⁶³ Ugyanakkor e megközelítés ellenzői szerint nehéz lenne esetről esetre megítélni egy ilyen „objektív megfigyelő” szempontját, azaz egy másik személyét, akinek csak elméletileg létezik.

52. A 6/2002 rendelet 8. cikke (1) bekezdésének alkalmazása tekintetében *elvégzendő elemzés objektív vagy szubjektív jellegét illetően* az alapeljárás felei és az érdekeltek, akik a Bírósághoz írásbeli észrevételeket nyújtottak be, egyetértenek abban, hogy a szerzőnek a szóban forgó formatervezési minta tervezésekor fennálló szubjektív szándéka nem lehet az a kulcselem, amely lehetővé teszi annak meghatározását, hogy ezt a formatervezési mintát pusztán műszaki megfontolások vezérelték-e. Az én véleményem is ez.

⁶² A Bíróság által a védjegyek terén elfogadott állásponttal való analógia érdekében lásd többek között: Greffe, F. és Greffe, P., 15. lábjegyzetben idézett mű, 182. és 183. pont, valamint Raynard, J., Py, E. és Tréfigny, P., 15. lábjegyzetben idézett mű, 536. pont.

⁶³ A kérdést előterjesztő bíróság megjegyzi, hogy az OHIM-nak az R 690/2007-3. sz. ügyben hozott, fent hivatkozott határozata (13. lábjegyzet) elfogadta ezt a megközelítést.

53. Ugyanis a szóban forgó elemzés objektív megközelítése e rendelkezés egységes értelmezését részesíti előnyben, valamennyi tagállamban és ez utóbbiak valamennyi bíróságán belül, valamint nagyobb kiszámíthatóságot biztosít, amely erősíti a gazdasági szereplők jogbiztonságát. Ahogyan azt a DOCERAM és a CeramTec lényegében megjegyzik, abban az esetben, ha a tervező feltételezett szándéka jelentené az egyedüli releváns kritériumot, az általa tett nyilatkozatok önmagukban lennének meghatározóak annak megítélése szempontjából, hogy az érintett formatervezési minta részesülhet-e oltalomban, vagy sem, valamint jogvita esetén az érdekelt hajlamos lehet arra, hogy azt állítsa, e formatervezés megválasztása során esztétikai megfontolások vezérelték, annak érdekében, hogy a 6/2002 rendelet 8. cikkének (1) bekezdésében előírt kizárás az alkotása hátrányára ne legyen alkalmazandó. Véleményem szerint alapvető fontosságú, hogy az illetékes hatóságok ne szubjektív, hanem semleges, a pártatlanságot nem kockáztató értékelési szempontok alapján tudjanak állást foglalni.

54. Az azon kérdés *objektív értékelése érdekében követendő módokat illetően*, hogy valamely termék megjelenése esetében a 6/2002 rendelet 8. cikkének (1) bekezdése értelmében vett műszaki meghatározottságról van-e szó, a Bíróság előtt képviselt álláspontok azonban nem egybehangzóak.

55. Véleményem szerint a kérdést előterjesztő bíróság által feltett kérdéshez hasonló kérdés által felvetett *első problémakör*, amely „egy „objektív megfigyelő” szempontjának” esetleges figyelembevételére hivatkozik, az a kérdés, hogy *egy fiktív személyhez viszonyítva kell-e indokolni*, akinek a feltételezett megítélése archetípusként szolgál.

56. Ebben a tekintetben a CeramTec mindenekelőtt rámutat, hogy az „objektív megfigyelő” kifejezést, amely a kérdést előterjesztő bíróság előtt megtámadott ítéletben és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett második kérdésben egyaránt szerepel, az EUIPO döntéshozó gyakorlatában⁶⁴ és a jogirodalomban⁶⁵ különböző változatokban elfogadott hasonló formulák ihlették.

57. Végül a CeramTec azt állítja, hogy annak vizsgálata céljából, hogy a 6/2002 rendelet 8. cikkének (1) bekezdése alkalmazandó-e, analógia útján a „tájékozott használó” fogalmát kell alapul venni, amelyet e rendelet 6. cikkének (1) bekezdése, 10. cikkének (1) bekezdése, valamint a (14) preambulumbekkezdése alkalmaz,⁶⁶ ahogyan azt a Bíróság és a Törvényszék ítélkezési gyakorlata meghatározza.⁶⁷ E fél szerint, amennyiben a vizsgálatot a jelen ügyhöz hasonlóan abban a különleges helyzetben kell elvégezni, amikor az érintett termékek valamennyi használója szakmabeli személy, a „tájékozott használó” tehát a gyakorlatban a „szakembernek” felel meg, aki műszaki szakértelemmel rendelkezik, amely fogalmat a szabadalom találmány jellegének megítélésekor használják.

58. Úgy vélem, hogy nem helyénvaló elfogadni ezt a javaslatot. Kifejtem, hogy a CeramTec állításával ellentétben a 6/2002 rendelet keretében a ténybeli elemek fennállásának megítélése szempontjából nem „mindig a »tájékozott használó«” a releváns elem. Különösen, már megállapítást nyert, hogy ez utóbbi – az érintett termék használata folytán szerzett tapasztalatain túl – képes lenne megkülönböztetni egymástól az áru küllemének azon aspektusait, amelyeket annak technikai funkciója követel meg, és

64 Különösen, az OHIM R 690/2007-3. sz. ügyben hozott, fent hivatkozott (13. lábjegyzet) határozatának 36. pontja a „reasonable observer” (a francia nyelvben „observateur raisonnable” [ésszerűen figyelmes megfigyelő]) szempontjára hivatkozik.

65 A CeramTec a „relevant observer” (a francia nyelvben „observateur pertinent” [releváns megfigyelő] és a „reasonable observer persona” (observateur raisonnable, [ésszerűen figyelmes megfigyelő]) kifejezéseket említi, amelyeket a következő művekben használnak: Brancusi, L., „Article 8 CDR”, 12. lábjegyzetben idézett mű, 139. o., 41. pont és a Bizottság kérésére készített tanulmányról szóló jelentés, 41. lábjegyzetben idézett mű, 90. o.

66 6. és 10. cikk, amelyek az „egyéni jellegre” – amellyel az érintett formatervezési mintának rendelkeznie kell (valamint a (14) preambulumbekkezdés) – és a 6/2002 rendelet által biztosított „oltalom terjedelmére” vonatkoznak.

67 A „tájékozott használó” fogalma „a védjegyjogban alkalmazandó *átlagos fogyasztó* (akitől nem várnak el semmilyen különleges ismeretet, és aki általában nem hasonlítja közvetlenül össze az ütköző védjegyeket) *fogalma* és a komoly technikai ismeretekkel rendelkező *szakember fogalma* [amely a szabadalmak terén alkalmazandó] között elhelyezkedő *köztes fogalom*]. [Úgy lehet értelmezni, mint amely – akár személyes tapasztalata, akár az adott ágazatra vonatkozó kiterjedt ismeretei folytán – [...] *különösen éber használót* jelöl” (kiemelés tőlem) (lásd többek között: 2011. október 20-i PepsiCo kontra Grupo Promer Mon Graphic ítélet, C-281/10 P, EU:C:2011:679, 53. és 59. pont; 2017. szeptember 21-i Easy Sanitary Solutions – EUIPO kontra Group Nivelles ítélet, C-361/15 P és C-405/15 P, EU:C:2017:720, 124. és 125. pont.

azokat, amelyek tetszőlegesek.⁶⁸ A 6/2002 rendelet 8. cikke (1) bekezdésének alkalmazása gyakorlatilag egy műszaki szempontú vizsgálatot tételez fel, amely különleges szakértelmet kíván, amellyel még egy „tájékozott” használó sem mindig rendelkezik. Ennélfogva a „tájékozott használó” nézőpontja véleményem szerint nem lehet az ebben a tekintetben megkövetelt objektív értékelési kritérium.

59. Az Egyesült Királyság kormányához és a Bizottsághoz hasonlóan úgy vélem, hogy ha a 6/2002 rendelet megalkotóinak szándékában állt volna egy, az „objektív megfigyelőhöz” hasonló jogi eszközt elfogadni, ahogyan azt az előzetes döntéshozatalra előterjesztett második kérdés sugallja, azt megemlítték volna a rendelet 8. cikkének (1) bekezdésében, ahogyan azt a „tájékozott használó” esetében a 6. cikk (1) bekezdésében és a 10. cikk (1) bekezdésében kifejezetten megtették.⁶⁹ Egyébként megjegyzem, hogy ez a 8. cikk a fiktív személyek egyéb, az „átlagos potenciális vásárlóhoz” hasonló kategóriáinak észlelésére sem hivatkozik, amely kritériumot a DOCERAM a mellőzése előtt javasol,⁷⁰ vagy az „átlagfogyasztóhoz” hasonló kategóriák érzékelésére, amely értékelési tényezővel kapcsolatban a Bizottság megjegyzi, hogy azt úgy ítélték meg, hogy önmagában nem meghatározó a védjegyek terén egy forma pusztán műszaki jellegének vizsgálata szempontjából.⁷¹

60. Az Egyesült Királyság kormánya véleményem szerint helyénvalóan emeli ki, hogy a 6/2002 rendelet 6. cikkének (2) bekezdése és 10. cikkének (2) bekezdése nem hivatkoznak a „tájékozott használó” elméleti fogalmára annak megítélése tekintetében, hogy „a szerző milyen alkotói szabadságfokkal alakíthatta ki a mintát”,⁷² valamint hogy ugyanezt a – nem fiktív – megközelítést kell alkalmazni e rendelet 8. cikkének (1) bekezdése keretében, mivel az alapügyben eljáró bíróságnak az is a feladata, hogy objektíven vizsgálja, mi tartozik a termék műszaki rendeltetésének körébe, amely elem nem részesülhet oltalomban, valamint hogy hol jelent meg a tervező szabadsága, akinek a kreatív alkotása oltalomban részesülhet.⁷³ Úgy tűnik, hogy a nemzeti bíróságok⁷⁴ és az OHIM – jelenleg az EUIPO – tagjai egy ilyen esetről esetre történő vizsgálatot már nagyobb nehézségek nélkül lefolytattak.⁷⁵

68 Lásd többek között: a Törvényszéknek a 2010. június 22-i Shenzhen Taiden kontra OHIM – Bosch Security Systems (Távközlési berendezés) ítélete (T-153/08, EU:T:2010:248, 47. és 48. pont); 2013. november 21-i El Hogar Perfecto del Siglo XXI kontra OHIM – Wenf International Advisers (Dugóhúzó) ítélete (T-337/12, EU:T:2013:601, 25. pont); 2014. március 12-i Tubes Radiatori kontra OHIM – Antrax It (fűtőtest) ítélete (T-315/12, nem tették közzé, EU:T:2014:115, 61. pont). A Törvényszék ezen ismétlődő álláspontja véleményem szerint kellően megalapozott.

69 Lásd e tekintetben többek között az eredeti rendeletjavaslat 6. cikkének (1) bekezdéséhez fűzött kommentárt (COM(93) 342 végleges, 15. o.).

70 A DOCERAM szerint egy ilyen vásárlónak gyakran kevésbé jelentős szakmai tudása van azon műszaki területet illetően, amelyhez a termék tartozik, például a tervezőhöz vagy a gyártóhoz képest, ami azzal a következménnyel járhat, hogy bizonyos külső jellegzetességek műszaki rendeltetéseit tévesen esztétikai jellegzetességeknek tekintik.

71 A Bizottság ebben a tekintetben a 2014. szeptember 18-i Hauck ítélet (C-205/13, EU:C:2014:2233), 33–35. pontjára hivatkozik, amelyek a 89/104 irányelv 3. cikke (1) bekezdésének e) pontjáról szólnak. A Bizottság szerint mivel e rendelkezés célja összehasonlítható a 6/2002 rendelet 8. cikkének (1) bekezdése által követett céllal, utóbbi keretében is logikus hasonló kritériumokat alkalmazni valamely termék megjelenésének a műszaki előírásokon túlmutató tervezésének értékelése tekintetében. Ebben a témában lásd továbbá a jelen indítvány 43. és azt követő pontjait.

72 Még ha az említett 6. cikk (1) és (2) bekezdésében és a 10. cikk (1) és (2) bekezdésében foglalt feltételek kiegészítő jellegűek is, ahogyan azt e rendelet (14) preambulumbekkezdése megjegyzi. Ugyanis a szóban forgó formatervezési minták által a tájékozott használóban keltett összbnyomás konkrét megítélése során figyelembe kell venni, hogy a szerző milyen fokú alkotói szabadsággal alakíthatta ki a vitatott formatervezési mintát, tekintettel arra, hogy minél korlátozottabb ez a szabadság, annál kisebb különbségek is elegendőek lehetnek ahhoz, hogy eltérő összbnyomást alakítsanak ki a használóban (lásd többek között: 2010. március 18-i Grupo Promer Mon Graphic kontra OHIM – PepsiCo [Kör alakú promóciós termék ábrázolása] ítélet, T-9/07, EU:T:2010:96, 72. és azt követő pontok; 2017. július 5-i Gamet kontra EUIPO – „Metal-Bud II” Robert Gubała (Ajtókilincs) ítélet, T-306/16, nem tették közzé, EU:T:2017:466, 43. és azt követő pontok).

73 Megjegyzem, hogy az eredeti rendeletjavaslatban (COM(93) 342 végleges, 19. o.) a Bizottság megjegyyezte, hogy a (2) bekezdésnek, amely jelenleg a 6/2002 rendelet 10. cikke, „célja az, hogy bitorlási perekben *iránymutatást adjon a bírók számára*” (kiemelés tőlem). Hozzátette, hogy „[a]z olyan rendkívül műszaki jellegű formatervezési minták, amelyek esetében a szerzőnek pontos paramétereiket kell betartania, valószínűleg több hasonlóságot mutatnak egymás között, mint azok a formatervezési minták, amelyek esetében a szerző teljes mértékben szabadon dönthet. [Ez] a (2) bekezdés emiatt tartalmazza azt az elvet, amely szerint a szerző szabadságát figyelembe kell venni a valamely formatervezési minta és egy másik, későbbi formatervezési minta közötti hasonlóság megítélése során” (kiemelés tőlem).

74 Az Egyesült Királyság kormánya ebben a tekintetben a Court of Appeal (England & Wales) (Civil Division) (fellebbviteli bíróság [Anglia és Wales] [polgári tanács]), Dyson Ltd kontra Vax ítéletére hivatkozik, [2011] EWCA Civ 1206, 36. pont.

75 Lásd például: az OHIM megsemmisítési osztályának 2014. március 17-i ICD 8674. sz. Extruplast kontra PVG Energy BV határozata, 17. pont: „[a] szerző tudatában van annak, hogy a dobozok formatervezési mintáinak kialakítása során fennálló szabadság mértékét az utóbbi céljához, nevezetesen – a jelen ügyben vizsgált esetben – a folyadékok szállításához és tárolásához kapcsolódó számos előírás korlátozza. [...] A jelen esetben a tetején kerek propeller formájú kereszt választása, a pengéinek szélessége, az egyaránt fent és lent történő elhelyezkedése, az egymásra rakodáshoz szükséges széles barázdái, a patronjainak elhelyezkedése, azok formája, mérete, illetve finomsága, a barázdái, valamint azok száma [a szóban forgó közösségi formatervezési minta] számára különleges esztétikát és egyben keresettebb, nem kizárólag a műszaki rendeltetésük által meghatározott megjelenést kölcsönöznek”.

61. Ezenkívül, ha az „objektív megfigyelőre” vonatkozó kritériumot el kellene fogadni, ez számos járulékos nehézséggel járna e mesterségesen létrehozott kategória, valamint azon mód meghatározása tekintetében, ahogyan azt alkalmazni kell, még ha csak azon kérdés vonatkozásában is, hogy egy ilyen személynek milyen típusú és szintű ismeretekkel kell rendelkeznie.

62. A Bíróság elé terjesztett második problémakört *azon elemek beazonosítása* jelenti, amelyeknek a véleményem szerint a 6/2002 rendelet 8. cikkének (1) bekezdésére alapított kifogás tárgyában eljáró bíróság által egyaránt objektíven és esetről esetre elvégezendő *vizsgálat tárgyát kell képeznie*.

63. Egyetértek a Bírósághoz benyújtott észrevételekben megjelenő többségi véleménnyel, amely szerint a jogvitát elbíró nemzeti bíróság feladata objektíven és minden egyes ügy valamennyi konkrét körülményére tekintettel értékelni azt, hogy a termék egyes jellegzetességei kizárólag a rendeltetéssel összefüggő megfontolásoknak felelnek-e meg.

64. Ebben a tekintetben a Bizottság szerint ennek a bíróságnak a Bíróság által a védjegyek terén elismert értékelési kritériumokat úgy kell figyelembe vennie, hogy azok lehetővé teszik a forma valamely nem tisztán műszaki értékének feltételezését, ilyen kritérium például „az átlagfogyasztó általi észlelés [76], az árukategória jellege, az adott forma művészi értéke, az árukategória jellege, a formának az érintett piacon általában fellelhető többi formához képest sajátos jellege, a hasonló árukhoz viszonyított feltűnő árkülönbség, illetve az olyan reklámstratégia kidolgozása, amely elsősorban a szóban forgó áru esztétikai jellemzőit helyezi előtérbe”.⁷⁷ A Bizottság úgy véli, hogy az eljáró bíróságnak figyelembe kell vennie továbbá az olyan alternatív formák létét, amelyek ugyancsak az érintett műszaki hatást töltik be, mivel ez főszabály szerint azt jelenti, hogy a szerző rendelkezett szabadsággal a termék külső jellegzetességeinek kialakítása során, és hogy ez utóbbit nem kizárólagosan műszaki megfontolások határozták meg.

65. Ugyanezen az alapon a DOCERAM egy nem kimerítő jellegű listát is felállít azokról a kritériumokról, amelyek relevánsak lehetnek, nevezetesen „a tervezés folyamatához, a hirdetéshez és a használathoz stb. kapcsolódó körülmények”. A CeramTec azt állítja, hogy a „tájékozott használó” szempontját, amelyet – véleményem szerint tévesen⁷⁸ – objektív értékelési kritériumként javasol, „az adott ügy valamennyi releváns körülményének”⁷⁹ és többek között „a gyártó által a tervezés során követett különleges célnak, a termékkel kapcsolatban folytatott, a formatervezést előtérbe helyező reklámtevékenységnek, az esetleges különbségeknek, illetve formatervezésnek az érintett közönség előtti különleges jóhírvéneknak, valamint a tervezőnek a termék létrehozásakor fennálló akaratának részletes figyelembevételével” kell meghatározni.⁸⁰

66. Ebben a tekintetben kifejtem, hogy a szóban forgó értékelést a jogvitában eljáró bíróságnak véleményem szerint nemcsak az érintett formatervezési mintára, hanem az annak külső megjelenését körülvevő összes körülményre is tekintettel kell elvégeznie, a felek által szolgáltatott bizonyítékok – ezen bizonyítékok tárgyától vagy jellegétől függetlenül –,⁸¹ valamint az ezen bíróság által esetlegesen elrendelt vizsgálati intézkedések figyelembevételével.

76 Még ha ez a kritérium önmagában nem is meghatározó (lásd a jelen indítvány 59. pontját).

77 Ebben a tekintetben a Bizottság a 2014. szeptember 18-i Hauck ítélet (C-205/13, EU:C:2014:2233) 34. és 35. pontjára hivatkozik. Lásd továbbá a jelen indítvány 71. lábjegyzetét.

78 Lásd a jelen indítvány 57. és azt követő pontjait.

79 Ebben a tekintetben a CeramTec többek között a következőre hivatkozik: Ruhl, O., *Gemeinschaftsgeschmacksmuster – Kommentar*, 7. lábjegyzetben idézett mű, 10. pont.

80 A görög kormány és az Egyesült Királyság kormánya tartózkodott attól, hogy az értékelési kritériumokkal kapcsolatban ilyen listákat állítson fel.

81 Azzal, hogy az arra vonatkozó bizonyítási teher, hogy a 6/2002 rendelet 8. cikkének (1) bekezdésében foglalt feltételek az adott ügyben teljesülnek, logikusan arra a félre hárul, aki az e rendelkezésben foglalt kivételre kíván hivatkozni.

67. Véleményem szerint nem zárható ki, hogy olyan kritériumok, amelyekkel kapcsolatban úgy vélem, hogy azok önmagukban nem teszik lehetővé annak bizonyítását, hogy valamely termék külső megjelenése esetében a 6/2002 rendelet 8. cikkének (1) bekezdése értelmében vett műszaki meghatározottságról van szó, mint például a szerző szubjektív szándéka vagy a formatervezési alternatívák fennállása,⁸² azon konkrét jelek közé sorolhatók, amelyeket az eljáró bíróságoknak figyelembe kell venniük az ezen rendelkezés alkalmazásával kapcsolatos véleményük kialakítása során.

68. Véleményem szerint nem kell listát – még kimerítő jellegűt sem – létrehozni az ebben a tekintetben releváns kritériumokról, mivel az uniós jogalkotó nem írta elő annak igénybevételét, és számomra úgy tűnik, hogy a Bíróság azt nem tekintette hasznosnak azon egyben ténybeli értékelés során, amelyet egyébként e rendelet 4–6. cikke alapján kell elvégezni.

69. Ugyanakkor a görög kormány álláspontjához hasonlóan számomra hasznosnak tűnik hangsúlyozni azt, hogy az eljáró bíróság szükség esetén a kért vizsgálatot elvégezheti egy általa kijelölt független szakértő által adott felvilágosítás alapján. Ebben a tekintetben megjegyzem, hogy a nemzeti bíróságok nem feltétlenül rendelkeznek a szükséges, olykor nagymértékben műszaki jellegű képesítéssel, amelyre ebben a tekintetben szükség van, és gyakori, hogy szakértőhöz fordulnak, amikor ilyen jellegű összetett kérdésekkel szembesülnek.

70. Következésképpen úgy vélem, hogy az előzetes döntéshozatalra előterjesztett második kérdésre azt a választ kell adni, hogy annak vizsgálata céljából, a 6/2002 rendelet 8. cikke (1) bekezdésének alkalmazása szempontjából egy termék egyes külső jellegzetességeit kizárólag a műszaki rendeltetéssel összefüggő megfontolások vezérelték-e, az eljáró bíróság feladata objektív értékelés lefolytatása, mégpedig úgy, hogy nem egy „objektív megfigyelő” – elméleti – szempontját tekinti irányadónak, hanem úgy, hogy az adott ügy valamennyi releváns körülményét konkrétan figyelembe veszi.

V. Végkövetkeztetések

71. A fentiekre tekintettel azt javaslom a Bíróságnak, hogy a következő választ adja az Oberlandesgericht Düsseldorf (düsseldorfi tartományi felsőbíróság, Németország) által előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekre:

- 1) A közösségi formatervezési mintáról szóló, 2001. december 12-i 6/2002/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet 8. cikkének (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy az e rendelet által biztosított oltalom kizárt, amennyiben a szóban forgó termék külső jellegzetességét kizárólag azért választották, hogy e termék számára lehetővé tegyék egy adott műszaki rendeltetés betöltését, anélkül tehát, hogy a termék tervezőjének bármilyen kreatív hozzájárulása megállapítható lenne, és az a tény, hogy esetleges egyéb formák is léteznek, amelyek ugyanezen műszaki hatás kiváltására alkalmasak, ebben a tekintetben önmagában nem meghatározó.
- 2) Annak meghatározása céljából, hogy egy termék külső jellegzetességét az említett 8. cikk (1) bekezdése értelmében kizárólag a termék műszaki rendeltetésével összefüggő megfontolások miatt választották-e meg, az eljáró bíróság feladata, hogy a saját mérlegelési mozgásterét kihasználva – amelynek során az adott ügy valamennyi releváns körülményét konkrétan figyelembe veszi – objektíven állást foglaljon.

⁸² Önmagában e kritériumok egyike sem meghatározó a jelen indítvány 53. pontjában, valamint a 23. és azt követő pontjaiban megjelölt okok miatt.